

Parc de Can Vidalet

El domini de l'alzina

INFORMACIONS

Horari

De novembre a març: de 8 a 19 h. Abril, maig i octubre: de 8 a 20 h. Juny i setembre: de 8 a 21 h. Juliol i agost: de 8 a 22 h.

Equipaments i serveis del Parc

Fonts d'aigua potable. Jocs infantils. Jocs gent gran. Porteries de futbol. Cistelles de bàsquet. Pistes de petanca. Taula de ping-pong. Bar. WC. Aparcament de bicicletes.

Equipaments situats en el Parc

Escola Oficial d'Idiomes

Recomanacions

Utilitzeu les papereres. No molesteu els ànecs, ni els altres animals del Parc. No feu sorolls innecessaris. Observeu la vegetació sense malmetre-la. Cuideu el Parc com si fos casa vostra.

Per a més informació:

Àrea Metropolitana de Barcelona. Servei de Promoció i Conservació de l'Espai Públic. www.amb.cat

DADES TÈCNiques I ESTADÍSTIQUES

Superfície: 3,8 ha.

Inauguració: 15 de maig de 1975

Projecte de remodelació: Serveis Tècnics Municipals, 1974.

Josep Lluís Elia, arquitecte i **Josefina Blasi**, enginyer tècnic agrícola

Població d'Esplugues de Llobregat 2011: 46.687 habitants

Altres parcs metropolitans a Esplugues de Llobregat

Parc de la Fontsanta 1,5 ha
Parc de la Solidaritat 2,5 ha

COM ARRIBAR AL PARC

Amb autobús:

57 Barcelona (Pg. Marítim) – Cornellà (Estació autobusos)

157 Barcelona (Pg. Marítim) – St. Joan Despí (Av. Barcelona)

158 Barcelona (Collblanc) – Sant Just Desvern (Av. Indústria)

L50 Barcelona (Riera Blanca) – Molins de Rei (Valirana)

L52 L'Hospitalet (Ciutat Justícia) – Sant Feliu (Pl. Pere Dot)

L56 Barcelona (Riera Blanca) – Molins de Rei (Verge del Pilar)

L62 Barcelona (Riera Blanca) – Torrelles de Llobregat (Major)

EP1 Esplugues (Dr. Gimeno) – Barcelona (Av. de l'Exèrcit)

EP4 Esplugues (Can Vidalet Moli) – Esplugues (Pl. Mireia)

L'H2 Tanatori de l'Hospitalet (circumval·lació)

Amb metro: L5 – Can Vidalet

Amb tramvia: Trambaix T1, T2 i T3, parada de Can Clota o de Ca n'Oliveres

Amb vehicle privat: Des de Barcelona per la ronda de Dalt en sentit Llobregat, sortida 12 Esplugues. Anar fins a Laureà Miró i fins al Parc.

© ÀREA METROPOLITANA DE BARCELONA
Direcció de Serveis de l'Espai Públic

COORDINACIÓ, RECERCA I TEXTOS
Servei de Promoció i Conservació
Lluís Planes i Sant-romà, geògrafa

DISSENY GRÀFIC
Oficina de Disseny
Enric Foch i Ursula Solans

CORRECCIÓ DE TEXTOS
Manel Carvera i Gallemí, títolèg

INVENTARI DE VEGETACIÓ I PLÀNOLS
Pilar Monsonet i Montes, biòloga
Roser Vives de Delàs, enginyera agrònoma

FOTOGRAFIA
Ernest Costa i Savoia

COL·LABORACIÓ
Arxiu Municipal d'Esplugues de Llobregat
Manuel Riera Blanco

IMPRESSIÓ
Agoprof

Àrea Metropolitana
de Barcelona

SITUACIÓ

L'indret

L'indret on es troba el Parc, a la part baixa d'Esplugues, molt a prop del límit amb l'Hospitalet, havia estat, fins els anys 50, una zona de terres fèrtils dedicades principalment a conreus de secà. El procés d'industrialització, amb la consegüent arribada de població immigrada, va comportar una radical transformació del paisatge. Avui, la massa verda del parc de Can Vidalet és una illa que ressalta extraordinàriament entre la densa trama urbana i els importants eixos viaris que l'envolten (la carretera N-340, la ronda de Dalt i l'autopista A-2), i constitueix una aportació imprescindible de qualitat ambiental i paisatgística.

El Parc i la ciutat

El parc de Can Vidalet és l'únic pulmó verd d'un entorn amb altes densitats de població. En efecte, el barri que li dona nom, amb prop de 16.000 habitants, comprèn gairebé el 50% de la població del municipi d'Esplugues, i ben a prop hi ha el barri de la Pubilla Cases de l'Hospitalet de Llobregat, amb més de 30.000 habitants.

Limita pel nord amb el carrer de Laureà Miró, antiga carretera general; pel sud amb el carrer dels Cedres; a ponent amb el carrer del Molí, antic camí de carro que menava als camps, i a llevant amb una zona d'equipaments escolars i esportius, segregada del sòl previst inicialment com a parc.

Cedre de l'Himàlaia

LA HISTÒRIA

Des de mitjan segle XIX i fins a principis del XX, era freqüent que famílies benestants barcelonines tinguessin residències d'estiu, o fins i tot permanents, als afores de la gran ciutat. Eren doncs propietàries d'importantes cases-palau de gran qualitat estètica, envoltades per jardins exuberants i situades generalment en antigues finques agrícoles.

Entre la segona meitat del segle XX i la guerra civil (1936-39), el sector d'Esplugues de Llobregat comprès entre el camí del Molí, la carretera general de Madrid a Barcelona i el límit amb l'Hospitalet, estava ocupat per conreus de secà i n'eren propietaris majoritaris les famílies Vidal, Jover i Juncadella, les quals residien en sumptuoses mansions envoltades de bells jardins, que milloraven i engrandien sovint. L'actual edifici de Can Vidalet és de les primeres dècades del segle XX.

Un dels grans casals de Can Vidalet

Aixiu Històric Municipal d'Esplugues

En les tasques de recerca històrica realitzades per a les primeres edicions d'aquesta guia, no es va trobar cap document que permetés fixar, amb una certa garantia, la data en què es van dissenyar i construir els jardins primigenis de Can Vidalet. En diferents publicacions i articles consultats (tots relativament recents) s'apuntava la possibilitat que fossin dels anys vint i que els seu disseny fos obra de J.C.N. Forestier i Nicolau M. Rubió i Tudurí.

Durant un temporal de vent, de finals de 1998, van caure alguns pins de grans dimensions; un d'ells ho va fer damunt del temple i el va destruir completament. Quan es recollien els fragments necessaris per fer els motlles per construir-ne un de nou, va aparèixer gravada a la base d'una columna la paraula "Toscuno" i l'any 1897. Per altra banda al padró de 1867 hi consten alguns jardineros (Joaquim Piera Nanot, Josep Paulí Campañà i Josep Camps Carreras) treballant a la propietat de Josep Vidal Ribas. Evidències clares de l'existència de jardins a la finca des de fa més de 140 anys.

Joaquim Piera Nanot era el jardiner major de la família Juncadella-Vidal i va viure a la finca des de 1867 fins a 1890. El mes de març de 1877 va presentar (en nom dels Srs. G.Juncadella y de Vidal y Torrents) a la "Manifestación de productos catalanes ciencias, letras y bellas artes, agricultura e industria", inaugurada pel rei Alfons XIII a l'edifici de la Universitat de Barcelona, dues columnes de fruites, de 28 pams d'alçada, per les quals va guanyar una medalla. També s'ocupava dels jardins de Can Clota. Els viviers Piera, amb seu a Can Vidalet i a l'Hospitalet, els va fundar el seu pare l'any 1830 i els va continuar el seu fill fins al 1961.

Joaquim Piera Nanot, 1870

Foto cedida per Jaume Riera

Nicolau M. Rubió i Tudurí va néixer el 1891. Francesc Cambó va cridar Forestier per treballar a Barcelona el 1915, per tant, cap dels dos va poder intervenir en la creació inicial dels jardins, la qual cosa no nega la possibilitat que Rubió hi fes alguna intervenció posterior, quan va ser arquitecte municipal d'Esplugues. És per tant més que probable que darrere el magnífic treball de jardineros com en Joaquim Piera, totalment desconeguts avui, s'amaguin molts dels secrets que van crear els fantàstics paisatges de Can Vidalet i tants altres jardins de l'època, existents o definitivament perduts.

Antics jardins de Can Vidalet

Aixiu Històric Municipal d'Esplugues

Durant la guerra civil (1936-39), les propietats van ser confiscades i els amos es veieren obligats a fugir (un d'ells, Emili Juncadella Vidal, va ser detingut a la seva casa de Barcelona i mort a la carretera de l'Arrabassada el 29 de juliol de 1936). Les cases van ser ocupades temporalment (de finals de 1937 fins la primavera de 1938) per Indalecio Prieto, aleshores ministre de defensa del govern de la República. Soldats d'aviació, amb uniformes blaus, formaven la seva guàrdia i aprofitaven les estones lliures per festejar amb les noies del poble. Un cop acabada la guerra cases i terres van retornar als seus propietaris. Una de les cases de les quals tenim constància documental, can Rosés, va

ser enderrocada i es van talar gran part dels jardins. Sembla que l'elevat cost de la restauració necessària i el fet que les cases havien estat ocupades per enemics van portar els propietaris a aquesta decisió.

Posteriorment, la urbanització de la carretera N-340 o carrer de Laureà Miró i del carrer del Molí, constituïren un relliu important en la superfície de les finques i l'inici de la seva degradació en eliminar-se les tanques i la vigilància. Els conreus esdevingueren erms on s'abocaven deixalles i materials d'enderroc, i els jardins autèntiques selves on feia un cert respecte entrar. Es talaven arbres per a arrossades dominicals i els escassos elements de mobiliari i decoració van ser expoliats i destruïts.

El Pla Comarcal de 1953 va qualificar la finca com a parc urbà. El 1973 s'aprovà definitivament el Pla Parcial d'Ordenació de Can Vidalet. Entre 1970 i 1974, a través de diferents cessions i expropiacions, la propietat passà a formar part del patrimoni municipal d'Esplugues. Per acabar amb la situació de descontrol i evitar destrosses majors, es procedí al tancament provisional del solar i els Serveis Tècnics Municipals van redactar, el 1974, un projecte de restauració. L'antiga Corporació Metropolitana va subvencionar part de les obres que van permetre obrir el parc públic l'any 1975.

COM ÉS EL PARC

Actualment, Can Vidalet és un dels jardins històrics més emblemàtics de la Xarxa de Parcs Metropolitans i l'espai verd urbà més important d'Esplugues de Llobregat. A més de l'atractiu, que comparteix amb qualsevol altre parc, de ser un indret per al repòs, el lleure i l'apropament a la natura, n'ofereix un de suplementari ben particular: la possibilitat de poder gaudir i aprendre dels valuosos elements antics que guarda gelosament (el palaüet, el llac, l'estany, el safareig, la vegetació, etc.) i de la seva característica organització de l'espai.

Aquesta tipologia de jardí combinava dissenys geomètrics, prop de les cases, amb altres de vegetació quasi espontània sobre un relleu creat artificialment, que pretenia imitar el paisatge natural. L'aigua era un element fonamental, distribuïda fins als últims racons per una xarxa de petits canals. Cascades i sortidors aportaven el so al conjunt visual.

Entre la vegetació predominen les espècies autòctones, amb una important presència d'alzines i pins blancs, molts d'ells centenaris i de port excepcional. Des de la rodalia, les altes capçades dels pins sobresurten de la massa arbòria que els envolta i són el millor indicador de la presència propera del Parc.

Zona A. El palauet

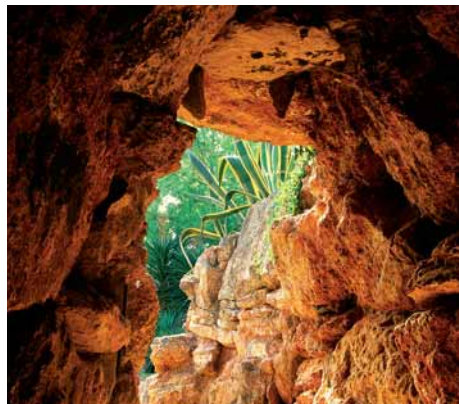
Prop de la carretera general, es trobava l'entrada principal a la finca, a través d'una magnífica porta de ferro forjat. Aquest indret, convertit avui en l'avantsala del Parc, comprèn parterres enjardinats, que formen petits rodals d'alzines i pins i llueixen alguns arbres exemplars (alzina, bellaombra¹⁾ i margalló).

El palauet, utilitzat actualment com a escola d'idiomes, és l'única de les mansions de la finca que ha restat dempeus. Es tracta d'un edifici d'inspiració neoclàssica, amb planta baixa i dos pisos, procedent de les primeres dècades del segle xx. Un portal de punt rodó, flanquejat per pilastres aparellades amb capitells, dona accés a la planta baixa. La coberta és plana i protegida per una balustrada. A la façana sud, destaca una senyorívola escala a dues bandes, que puja a la planta principal. Davant, hi ha un petit jardí retallat i, sota la casa, un refugi de la guerra civil.

Zona B. El llac

Elements propis d'un paisatge natural (el llac, l'illa, la gruta, les parets i les voltes de pedra, la vegetació i la fauna) i altres carregats de simbolisme (el temple i el menhir) componen aquest sector, el més emblemàtic i característic del Parc.

Detall de la gruta

Un front de roques de forma semicircular, entre les quals saltava la cascada, flanqueja el llac per la banda de ponent i tanca la gruta, amb obertures per on es podien contemplar els jocs de l'aigua en caure al llac. Davant hi ha l'illa: quatre peus de roca emergeixen del llac i s'uneixen formant una volta, sota de la qual hi ha l'embarcador. L'illa és també el magnífic pedestal d'un temple*, de planta circular, format per vuit columnes estriades amb capitells corintis, que suporten un tambor amb relleus de motius vegetals. Un pont penjat de ferro l'uneix amb terra ferma. Moltes i altres plantes viuen entre els blocs de pedra, de tonalitats diverses, creant un ambient més fresc i humit. Dins l'aigua sorprèn la presència d'un menhir. A l'altre extrem del llac, un grupet de **taxodis**¹⁾, espècie poc habitual i originària de zones pantanoses d'Amèrica del Nord, creixen dins de l'aigua com si es trobessin en el seu habitat natural.

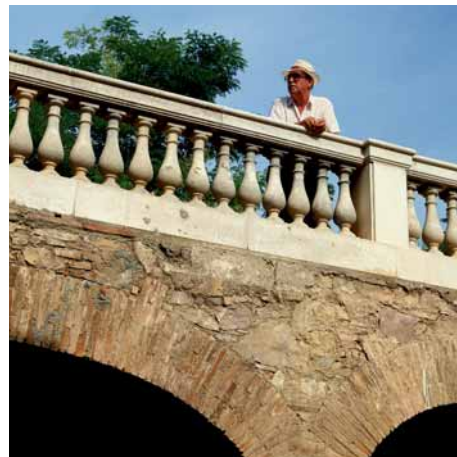
Entre la vegetació ressalten els pins blancs, impressionants, amb troncs gruixuts i capçades enlairades. Entre ells cal ressaltar especialment "el Pi Dret"¹⁾. Entre el llac i el palauet, un tossal, atapeït d'arbres i arbusts, amb una colla de palmeres de dàtils a la part sud, amaga curiosament el petit estany presidit per una malenconiosa escultura.

¹⁾ reconstruït per l'Àrea Metropolitana l'any 1999

Zona C. El Safareig

Quan encara no s'usaven les mànegues, els jardins havien de resoldre el problema del reg a base d'emmagatzemar l'aigua necessària en un dipòsit enlairat, des d'on es repartia a tot el recinte per un sistema de petits canals. L'aigua era, a més, un element decoratiu important, creador de frescor i alegria en l'ambient. Actualment el safareig, damunt les belles arcades de rajoles, és també un mirador on s'arriba per dues àmplies i elegants escalinates. Des de dalt, en direcció nord, es veu davant mateix la muntanya de Sant Pere Màrtir (399 m) amb l'antena telefònica al cim, ocupant el lloc de l'antiga ermita dedicada al màrtir Sant Pere. Cap a l'est hi ha el barri de Finestrelles, la muntanya del Tibidabo i l'observatori Fabra. Més a prop es distingeix l'hospital de Sant Joan de Déu.

A baix, entre les escalinates, hi ha un curiós exemplar d'alzina amb tot de peus que creixen junts, possibles rebrotos d'arbres tallats arran de terra. **L'alzina** és una de les espècies més característiques de la regió mediterrània, totalment adaptada a un clima d'hiverns temperats, estius secs i calorosos i pluges irregulars. Sobre els troncs (d'uns 15 metres d'alçària), les denses i fosques capçades formen una espessa volta ombrívola, que crea un ambient fresc i humit. L'escorça és clivellada. El fruit, la gla, s'ha

utilitzat tradicionalment com a aliment del bestiar. La fusta, molt dura, és usada per fer eines agrícoles, pilons de carnisser, rodes de carro, etc. i fins ben entrat el segle xx per a l'obtenció de carbó.

A l'ombra de l'alzina

Abans que l'home intervingués, la major part de la regió mediterrània devia estar recoberta per l'espès mantell verd fosc, brillant, dels alzinars. Reduïts actualment a retalls més o menys grans, els alzinars són boscos presidits per l'alzina, amb un sotabosc format per arbusts i lianes de fulla petita, dura i sovint punxant, que formen una massa forestal atapeïda i impenetrable.

En aquest sector, situat al centre del Parc, es troba la zona de serveis, al costat d'un passeig de palmeres datileres. Petits senders comuniquen placetes i parterres amb dissenys diferents i vegetació variada.

Zona D. El Turonet

Tocant al passeig de les palmeres, una rampa de cargol puja al cim del turonet, entre una vegetació d'alzines, aladerns, pins i marfolls. A dalt, hi havia estat instal·lada una imatge de Santa Magdalena.

Al nord d'aquest sector destaca un grup de bellaombres molt grans. Els pins són tots pinyers, gairebé els únics del Parc d'aquesta espècie. Prop de les pistes de petanca hi ha una agrupació de còculs i una de braquiquitons, dues espècies d'origen exòtic.

Troncs de braquiquitons

Les **bellaombres**¹⁾, originàries d'Amèrica del Sud, són fàcils de reconèixer pel gran engruïment de la soca i les arrels que sobresurten del terra i arrenquen voreres i paviments. Nombroses i sinuoses branques formen una capçada protectora que ofereix una ombra densa i refrescant: d'aquí el seu nom. Les fulles són ovalades i les flors, uns bonics penjolls blancs, es transformen a l'estiu en petits fruits, agrupats en raïms. Viuen molts anys i malgrat el que indueix a pensar el seu aspecte, la fusta es trenca fàcilment i no serveix ni per a llenya.

Bellaombra: "l'Arbre Pota Grossa"

LLOCS PROPER D'INTERÈS

Can Clota

Can Clota és a ponent del Parc, prop del torrent del mateix nom. Aquest magnífic casal senyorial, documentat al segle XIV, és un dels edificis més emblemàtics d'Espulgueres, inclòs en l'obra Cases pairals catalanes de Camps i Arboix. La documentació actual data del segle XVIII. N'és propietari el baró de Vilagaia. Té una capella del segle XVII, bells jardins i una notable col·lecció artística.

1) Si voleu més informació vegeu les fitxes de la col·lecció "Arbres i arbusts singulars dels parcs metropolitans".

Arbres del Parc

Els perennifolis

Verds tot l'any amb fulles planes i més aviat petites de cutícula dura, fosca i brillant, per poder resistir temporades de sequera.

* Palmeres

Vegetals de tronc únic, sense ramificar, amb fulles i flors que neixen de l'extrem.

- 1 *Chamaerops humilis*, **margalló**
- 2 *Phoenix canariensis*, **palmera de Canàries**
- 3 *Phoenix dactylifera*, **palmera de dàtils**
- 4 *Washingtonia filifera*, **washingtonia**

● Pins i altres coníferes

Plantes resinoses, amb fulles petites, estretes i allargades de cutícula molt dura.

- 5 *Cupressus glabra*, **xiprer blau**
- 6 *Cupressus macrocarpa*, **xiprer de Lambert**
- 7 *Cupressus sempervirens*, **xiprer**
- 8 *Pinus halepensis*, **pi blanc**
- 9 *Pinus pinea*, **pi pinyer**
- 10 *Pinus radiata*, **pi insigne**
- 11 *Taxodium distichum*, **xiprer dels pantans**
- 12 *Taxus baccata*, **teix**
- 13 *Thuja orientalis*, **tuia**

● Altres perennifolis

- 14 *Brachychiton populneus*, **braiquilfont**
- 15 *Casuarina cunninghamiana*, **casuarina**
- 16 *Coccocarpus laurifolius*, **còcul**
- 17 *Eucalyptus* sp., **eucaliptus**
- 18 *Laurus nobilis*, **llorer**
- 19 *Ligustrum lucidum*, **troana**
- 20 *Olea europaea*, **olivera**
- 21 *Quercus ilex*, **alzina**
- 22 *Rhamnus alaternus*, **aladern**

● Els caducifolis

Molt variables amb el pas de les estacions, adaptats a llocs amb aigua abundant, de fulles més o menys grosses que cauen a la tardor.

- 23 *Ailanthus altissima*, **ailant**
- 24 *Celtis australis*, **illedoner**
- 25 *Cercis siliquastrum*, **arbre de l'amor**
- 26 *Erythrina caffra*, **eritrina**
- 27 *Koeleruteria paniculata*, **saboner de la Xina**
- 28 *Melia azedarach*, **mèlia**
- 29 *Morus alba*, **morera blanca**
- 30 *Phytolacca dioica*, **bellaombra**
- 31 *Platanus x hispanica*, **plàtan**
- 32 *Populus alba* "Pyramidalis", **àlber piramidal**
- 33 *Populus x canadensis*, **pollancre del Canadà**
- 34 *Prunus cerasifera* "Pissardii", **pissardi**
- 35 *Robinia pseudoacacia*, **robinia**
- 36 *Sophora japonica*, **acàcia del Japó**
- 37 *Tipuana tipu*, **tipuana**
- 38 *Ulmus* sp., **om**

■ Arbusts i altres plantes

- 1 *Agave americana*, **atzavara**
- 2 *Asparagus* sp., **esparraguera**
- 3 *Callistemon glaucus*
- 4 *Carex pendula*, **càrex pèndul**
- 5 *Cordylina australis*, **cordilina**
- 6 *Cortaderia selloana*, **herba de la Pampa**
- 7 *Cotoneaster* sp., **cotoneàster**
- 8 *Elaeagnus pungens*, **eleagne**
- 9 *Euonymus japonicus*, **evònim del Japó**
- 10 *Euonymus pulechillus*, **boneter**
- 11 *Hebe* sp., **verònica**
- 12 *Hedera helix*, **heura**
- 13 *Hibiscus syriacus*, **hibisc de Siria**
- 14 *Iris germanica*, **lliri blau**
- 15 *Ligustrum japonicum* "Texanum", **troana**
- 16 *Ligustrum ovalifolium*, **troanella**
- 17 *Lonicera japonica*, **lligabosc japonès**
- 18 *Mahonia* sp., **maònia**
- 19 *Medicago arborea*, **alfals arbori**
- 20 *Nerium oleander*, **baladre**
- 21 *Ophiopogon japonicus*, **cintes**
- 22 *Phlomis fruticosa*, **ventlosa**
- 23 *Pittosporum tobira*, **pitospor**
- 24 *Plumbago lanceolata*, **gessamí blau**
- 25 *Pontederia cordata*, **pontederia**
- 26 *Raphiolepis x delacourii* "Black"
- 27 *Rosmarinus officinalis*, **romani**
- 28 *Ruscus aculeatus*, **galzeran**
- 29 *Teucrium fruticans*, **teucri blau**
- 30 *Viburnum odoratissima*, **viburn d'olor**
- 31 *Viburnum suspensum*, **marfull de la Xina**
- 32 *Viburnum tinus*, **marfull**
- 33 *Vinca major*, **vinca gran**
- 34 *Yucca* sp., **luca**

